

УДК 338.2
© 2015

О.В. ЧЕРНЕЦЬКА,
кандидат економічних наук

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет,
Україна
E-mail: Olja_Che@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ
ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВИМИ
РЕЗУЛЬТАТАМИ
В СИСТЕМІ ПРИРОДНОГО
АГРОВИРОБНИЦТВА

Визначено особливості, що впливають на інформаційне забезпечення процесу управління підприємства в контексті формування фінансових результатів в умовах природного агровиробництва. Наведено переваги збалансованого природного агровиробництва та відповідні вимоги щодо інформаційного забезпечення системи управління на підприємстві. Проаналізовано склад, проблемні аспекти зовнішніх та внутрішніх джерел інформації системи управління на підприємстві за природного агровиробництва.

Ключові слова: природне агровиробництво, економічна ефективність, фінансовий результат, інформаційне забезпечення.

За визначенням Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM), природне сільське господарство – виробнича система, що підтримує здоров'я ґрунтів, екосистем і людей. Одним із завдань впровадження природного аграрного виробництва в Україні фахівці виділяють необхідність підвищення ефективності та прибутковості сільськогосподарського виробництва. До найважливіших умов успішного управління фінансовим становищем підприємства, прийняття і обґрунтування управлінських рішень керівництвом, що спрямовані на досягнення тактичних і стратегічних цілей господарської діяльності, належить і управління фінансовим результатом підприємства. Саме тому особливої актуальності набуває розробка системи інформаційного забезпечення фінансовим результатом, яка дозволить підвищити ефективність функціонування фінансового менеджменту господарюючого суб'єкта.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми розвитку в Україні продукції при-

родного агровиробництва розглядаються в працях таких учених, як О.М. Довгань, Я.В. Мандибура [1], О.Т. Дудар [2], Т.О. Чайка [8], О.О. Прутська, Н. В. Беляєва [5]. Учені обговорюють організаційні аспекти розвитку природного агровиробництва і наголошують на його екологічних перевагах.

Т.Г. Дудар [3], О.Т. Дудар [2] зазначають, що природне агровиробництво має великий потенціал для покращення не лише екологічного і соціального стану підприємства, але й його економічного становища шляхом формування повноцінного агропродовольчого ринку внаслідок насичення його екологічно чистою продукцією. Автори досліджують аспекти маркетингу природної продукції в Україні, обґрунтовують моделі формування маркетингових стратегій товаровиробників за просування природної продукції до потенційного споживача та окреслюють можливі шляхи розвитку каналів її збуту на агропродовольчому ринку, що позитивно відобразатиметься на економічній ефективності підприємства в цілому.

На перевагах природного агровиробництва з економічної точки зору також наголошують І.О. Седікова та Є.О. Коренман [6]. Зокрема, додана вартість внаслідок можливості продажу продукції за ціною, вищою від традиційної (ціни на зерно, залежно від якості і попиту, є від 50 до 200 % вищими за ціни традиційного виробництва; на фрукти та овочі – від 20 до 100 %), сприяє збільшенню розміру доходу від реалізації органічної продукції. Зниження витрат на засоби виробництва здійснюється за рахунок виключення з технологічної схеми пестицидів та мінеральних добрив. На прибутковість суттєвим чином впливає і збільшення обсягів валового виробництва продукції шляхом підтримання родючості ґрунту внаслідок правильно складеної сівозміни та застосування сидеральних, а також бобових культур як природного джерела азоту.

З огляду на викладені економічні переваги природного агровиробництва, важливого значення набуває процес формування оптимального фінансового результату в системі управління підприємством. Важливою складовою функціонування моделі управління фінансовим результатом є методологічне забезпечення, до основних елементів якого належать канали отримання інформації, методи й процедури групування і обробки інформації, у першу чергу – фінансової.

Метою нашого дослідження було розробити ефективну інформаційну модель управління фінансовими результатами в умовах природного агровиробництва.

Результати досліджень та їх обговорення. Формування інформаційного забезпечення відбувається в декілька етапів:

- отримання та узагальнення первинної інформації, її аналіз;
- відображення інформації в реєстрах управлінського обліку в розрізі центрів відповідальності;
- підготовка агрегованої інформації для прийняття управлінських рішень.

Етапи формування інформаційного забезпечення повинні бути взаємопов'язаними. Це дозволить реалізувати системний підхід

до організації інформаційного забезпечення управління фінансовим результатом підприємства, заснований на розумінні системи, що складається з окремих, взаємопов'язаних елементів.

На сьогоднішній день в системі показників інформаційного забезпечення фінансового менеджменту прийнято виділяти показники, що формуються зі зовнішніх і внутрішніх джерел. Використання таких даних сприяє створенню на підприємстві системи інформаційного забезпечення, орієнтованої на ефективне поточне й операційне управління фінансовим результатом, на прийняття стратегічних рішень. Серед *зовнішніх джерел* інформації для цілей управління фінансовими результатами в умовах природного агровиробництва визначимо законодавчі та нормативні акти, показники загальнооекономічного розвитку, дані кон'юнктури ринку, інформацію про діяльність партнерів та конкурентів підприємства, статистичні дані.

Визначальну роль в управлінні фінансовими результатами несуть дані бухгалтерського обліку, оперативного обліку, нормативно-довідкова інформація, дані фінансових і виробничих планів та результати перевірок, тобто *внутрішні інформаційні джерела*.

В умовах збалансованого аграрного виробництва зовнішні інформаційні джерела мають певні особливості. Починаючи з січня 2014 р., в Україні набрав чинності підписаний 03 жовтня 2013 р. Президентом України Закон № 425-VII "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини". Законом визначаються правові й економічні основи виробництва та обігу природної сільськогосподарської продукції й сировини, заходи контролю і нагляду за такою діяльністю, спрямовані на забезпечення справедливої конкуренції та належного функціонування ринку природної продукції й сировини, покращення основних показників стану здоров'я населення, збереження навколишнього середовища, раціонального використання ґрунтів, забезпечення раціонального використання та відтворення природних

ресурсів, а також гарантування впевненості споживачів у продуктах і сировині, маркованих як природні.

Ст. 3 п.1. Закону зазначає, що Законодавство України у сфері природного виробництва ґрунтується на положеннях Конституції України, Земельного, Лісового, Водного, Цивільного та Господарського кодексів України, законів України “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про безпечність та якість харчових продуктів”, “Про підтвердження відповідності”, інших законів України, міжнародних договорів нашої держави, інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини в цій сфері. Однак підкреслимо, що в Україні ще не розроблені відповідні підзаконні акти, вітчизняні виробники проходять процедуру природної сертифікації свого виробництва за чинними міжнародними стандартами, частіше за все – це норми Європейського Союзу.

Окрім цього, Державною цільовою Програмою розвитку села на період до 2015 р. задекларовано довести обсяг частки природної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства до 10 %, передбачається стимулювання ведення природного сільського господарства, унормування розвитку природного землеробства та створення системи його сертифікації.

Нагадаємо, що акцентує увагу на природному агровиробництві й Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р., схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України за № 806-р. У документі серед пріоритетних напрямів досягнення стратегічних цілей вказано і забезпечення продовольчої безпеки держави шляхом сприяння розвитку природного землеробства, насамперед в особистих селянських і середніх господарствах.

Органічними можуть бути тільки ті продукти, які вироблені відповідно до затверджених правил (стандартів), а виробництво пройшло процедуру сертифікації у встановленому порядку. При цьому орга-

нічна продукція належним чином маркується. На етикетці повинен бути нанесений відповідний логотип у вигляді євролистка, а також інформація про відповідний орган сертифікації. Євролисток використовується на етикетках продукції, що вироблена відповідно до природних стандартів Європейського Союзу, визначених в Постанові Ради ЄС № 834/2007 від 28 червня 2007 р. відносно органічного виробництва та маркування органічних продуктів, а також Регламенту Комісії ЄС № 889/2008 від 5 вересня 2008 р. “Детальні правила щодо органічного виробництва, маркування і контролю для впровадження Постанови Ради (ЄС) № 834/2007 стосовно органічного виробництва та маркування органічних продуктів”. Провідну роль у формуванні стандартів та міжнародній акредитації установ, що займаються сертифікацією природної продукції на відповідність цим стандартам, відіграє Міжнародна федерація органічного сільськогосподарського руху (IFOAM) – міжнародна неурядова організація, що єднає понад 700 активних організацій-учасників з близько 120 країн світу. Ще в 1980 році Федерація сформулювала перші “Базові стандарти IFOAM щодо органічного виробництва і переробки”, а згодом почала здійснювати оцінку сертифікаційних установ на врахування ними зазначених базових стандартів, використовуючи для цього розроблений нею Акредитаційний критерій IFOAM.

Розглядаючи особливості внутрішнього інформаційного забезпечення управління фінансовим результатом підприємства, зазначимо, що в обліку мають відобразитися всі особливості і вимоги до природного агровиробництва. Зокрема, в плануванні необхідно вказати ті статті витрат і доходів, які безпосередньо пов’язані з природним виробництвом; використовувати нормативи, розроблені на підставі показників більш досвідчених у сфері природного агровиробництва закордонних фермерів; в обліку окремо відобразити витрати і доходи саме в природному виробництві тощо.

Висновки

Система інформаційного забезпечення фінансовим результатом на підприємстві має поєднувати і зовнішні джерела, в яких є певні проблеми на законодавчому рівні, і внутрішні джерела, на які впливає багато чинників (фінансовий стан підприємства, кваліфікація менеджерів, потреба користувачів інформації в її деталізації тощо). Тому саме на керівників підприємства покладається відповідальність за розробку ефективного інформаційного забезпечення управління фінансовим результатом в умовах збалансовано-

го природного виробництва сільськогосподарської продукції.

Зазначимо, що побудова моделі та ефективність управління фінансовим результатом визначається специфікою природного агровиробництва, тому розробка моделі управління фінансовим результатом має враховувати всі аспекти такого виду діяльності. Проте при цьому використовуються загальні принципи, методи та прийоми – інструментарій управління фінансовим результатом, що й визначає напрям подальших досліджень.

Бібліографія

1. Довгань О.М. Органічне виробництво: сутність, об'єктивна необхідність, ефективність / О.М. Довгань, Я.В. Мандибуря // Сталый розвиток економіки Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – № 1(18). – С. 200–207.

2. Дудар О.Т. Теоретичні основи формування органічного агровиробництва у контексті екологізації довкілля / О.Т. Дудар // Сталый розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – №1(18). – С. 191–196.

3. Дудар Т.Г. Маркетингова діяльність у системі товаропросування органічної продукції до споживачів / Т.Г. Дудар, О.Т. Дудар // Економіка та управління АПК: зб. наук. праць. – Біла Церква, 2010. – Вип. 2(71). – С. 11–16.

4. Клітна М.Р. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні / М.Р. Клітна, І.А. Брижань // Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка”. – 2013. – № 10. – Режим

доступу: [phttp://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2525](http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2525).

5. Прутська О.О. Сутність та теоретичні засади розвитку органічного сільськогосподарського виробництва // О.О. Прутська, Н.В. Беляєва // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – № 4(70). – С. 86–91. – (Серія: Економічні науки).

6. Седікова І.О. Органічне зерновиробництво: можливості та перспективи розвитку / І.О. Седікова, Є.М. Коренман // Економіка харчової промисловості. – 2012. – № 4(16). – С. 80–83.

7. Сіренко Н.М. Перспективи розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні / Н.М. Сіренко, Т.О. Чайка // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2011. – Вип. 1. – С. 20–27.

8. Чайка Т.О. Еко-інновації в органічному агровиробництві / Т.О. Чайка // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2012. – № 2(18), т. 3. – С. 255–263.

Рецензент – доктор економічних наук,
професор Л.І. Катан